

Marcel Koprol

TRUMPOVA AZIJSKO-PACIFIŠKA GEOSTRATEGIJA

Kaj je azijskim partnerjem predstavil ameriški predsednik?

Med lanskoletno Trumpovo novembrsko turnejo po petih azijskih državah je svetovna skupnost nestrpno pričakovala predstavitev vsebinskih poudarkov nove ameriške geostrateške politike za Azijo in Pacifik, saj je bilo od vstopa v Belo hišo precej znamenj, da nova administracija pripravlja nekatere spremembe v tradicionalni ameriški vodilni globalni vlogi politične in gospodarske velesile v omenjeni regiji. Iz nedorečenih in redkih izjav ameriškega predsednika je bilo namreč sprva lahko razumeti, da se bodo ZDA zgolj trudile ohranjati mir, varnost in gospodarski razvoj v tej velikanski azijsko pacifiški regiji, kar pa je ameriške zaveznice v regijo bolj begalo, kot pomirjalo. Njihovo pričakovanje je bilo nagrajeno šele na četrti etapi predsednikovega potovanja po Aziji, v vietnamskem Da Nangu, kjer je Trump nagovoril vodilne regionalne predstavnike poslovnega sveta. Ob tej priložnosti je Trump mednarodni skupnosti predstavil svoj "Indo Pacific Dream", ki si ga je ameriški predsednik zagotovo zamislil kot ameriški konkurenčni projekt kitajskemu prodiranju v Evrazijsko regijo¹.

Zanimiv je bil že sam uvod, saj je ameriški predsednik izhodišča svoje nove strategije postavil v historične tradicionalne okvire ameriškega sodelovanja z regijo, ki segajo še v prva desetletja ameriške samostojnosti, pri čemer je zelo poudarjal principe svobodne trgovine, svobodne plovbe

---

¹ "China Dream in Road and Belt Initiative", ki jo svetu ponuja kitajski predsednik Xi Jinping (op. avtorja).

in varnosti, za katere so se ZDA vedno zavzemale. Posebno pozornost je v svojem nastopu Trump namenil trem najbogatejšim demokratičnim državam regije: Japonski, Južni Koreji in Indiji, ki jih je drugim državam regije predstavil kot pozitivni zgled demokratičnosti ter jih pozval, da se podajo po njihovi poti demokracije, vladavine prava in uspešnega tržnega gospodarstva.

Trump nadaljevanje velike dinamike azijskega razvoja vidi v tesni povezavi z oblikovanjem "svobodnega in odprtega Indo pacifiškega območja"², ker, po njegovem prepričanju, samo slednje zagotavlja urejeno in uspešno prihodnost medsebojnih odnosov in razmerij v omenjeni regiji. Pri tem v njegovih razmišljanjih opazno izstopa še en pomemben detajl, saj je v govoru poudaril, "da ZDA v sodelovanju ne želijo dominacije, ampak so zavezane iskanju enakopravnih, svobodnih, demokratičnih in močnih partnerjev, ki so pripravljene ravnati v skladu z dogovorjenimi pravili". Njegov nastop pa vseeno ni minil brez svarila, saj ob tej priložnosti ameriški predsednik ni pozabil dodati, "da ZDA ne morejo zgolj opazovati, kako je ameriško gospodarstvo izpostavljeno diskriminacijskim oblikam različnih kreativnih pritiskov, ampak se morajo takemu ravnanju nekaterih držav v regiji odločno upreti".

V nadaljevanju je Trump večkrat tudi ponovil, "da so v ameriškem interesu samo na takih osnovah zasnovana partnerstva". Pri tem je svoje besede, ki že pomenijo, da predstavlja nova ameriška strategija demokratično nasprotje rastoči regionalni moči in vplivu Kitajske, še dodatno podkrepil z mislijo, "da lahko samo slednja zagotavljajo sodelovanje med partnerji, ki niso odvisni od nikogar v regiji". S tako formulacijo je ameriška administracija spretno uporabila že uporabljeno frazo o »svobodnem in odprtem Indo pacifiškem območju«, ki pa je Trump ne

---

² Fraza, "Free and open Indo Pacific", ni nova, saj jo je pred več kot desetletjem prvi uporabil japonski predsednik Abe (op. avtorja).

razume v smislu ideološkega povezovanja, čeprav vabi, da se njegovi politiki pridružijo enako misleče države³. Vsekakor tako formuliran pristop pomaga ustvarjati primerno okolje, ki omogoča ameriški administraciji krepiti trdnost skupine ter stimulirati pripravljenost držav partneric za hitrejše prevzemanje principov recipročnosti in za utrjevanje skupne gospodarske in obrambne varnosti. Ne gre pa prezreti pomembnega dejstva za države v regiji, saj uporabljena fraza tudi potrjuje, da se novi ameriški strateški pogledi na regijo vsebinsko v resnici veliko ne menjajo in dejansko ostajajo v istih okvirih. Razlike lahko tako iščemo zgolj v poudarkih in semantiki.

Kaj želi s svojimi spremembami doseči ameriški predsednik?

V strateških vsebinskih usmeritvah Trumpove administracije je čedalje bolj opazna zavezanost paradigmi, ki enači gospodarsko neodvisnost z nacionalno varnostjo. Čeprav je ameriški predsednik svojo državo izločil TPP⁴, se gospodarskim povezavam in sodelovanju ni odrekel, temveč jih je le postavil na druge podlage. V novi ameriški usmeritvi dobivajo prednostni status prosto trgovanje z izdelki visoke dodane vrednosti, investicije in finančno sodelovanje, skratka vse, kar ni povezano s kakršnimi koli oblikami meddržavnih sporazumov, ki po Trumpovem razumevanju mednarodnega trgovanja sodelujočim državam vedno prinašajo omejitve. Tak pogled predstavlja najbolj opazen odmik od nekdanje politike republikanskih administracij, ki so zagovarjale multilateralne trgovinske sporazume in partnerstvo za zagotavljanje skupne varnosti, čeprav so, resnici na ljubo, končni cilji enaki.

---

³ "Like minded countries", kot se pogosto uporablja v diplomatskem jeziku (op. avtorja).

⁴ Trans Pacific Partnership (op. avtorja)

Kar zadeva sodelovanje pri zagotavljanju regionalne varnosti, nova ameriška geostrateška usmeritev v ničemer ne podpira niti ne sprejema kitajskih pričakovanj, da ji bodo države v regiji priznale pravico do uveljavljanja njihove politike "China Dream", ki je v resnici kitajska namera postati vodilna regionalna sila. Ameriški pogledi so zelo jasni, saj ZDA odločno zagovarjajo izhodišče, "da je uspešna in varna prihodnost regije zagotovljena samo v primeru, če ne bo odvisna od potez diktatorjev, če ne bo ujetnica s silo prisvojenih ozemelj in ne bo podvržena izsiljevanju tistih v regiji, ki razpolagajo z jedrskim orožjem". Iz zapisanega sledi, da si v svoji strategiji ZDA želijo tako regijo, kjer bo spoštovana pravna država, kjer bo veljala vladavina prava, kjer bodo spoštovane človekove pravice in svoboda gibanja tako na morskih kot tudi zračnih poteh. Ob tem pa še naprej ostaja sestavni del ameriške regionalne strategije tudi skupen boj proti terorističnim transnacionalnim islamskih skupinam in drugim ekstremnim verskim radikalnim skupinam, ki ogrožajo demokratične države v regiji in širše.

Trumpova strategija zelo razločno nakazuje, da ameriški predsednik veliko pričakuje od svojih partnerjev in zaveznikov, ki morajo odkrito sodelovati pri zagotavljanju regionalne stabilnosti in gospodarske rasti, saj njihovo vlogo vidi kot močno podlago za skupno povezavo pri zagotavljanju zelenih ciljev. Iz njegovih besed se da tudi razumeti, da se od partnerjev pričakuje, da bodo v bilateralnem sodelovanju spoštovali načeli recipročnosti in poštenega trgovanja, v nasprotnem bodo za morebitna odstopanja od zavez tudi kaznovani⁵. Skratka, v predvolilni kampanji izrečene besede o večjih prispevkih ameriških zaveznic pri pokrivanju stroškov za skupno varnost ter uravnavanju bilateralnih trgovinskih bilanc, le niso bile izrečene kar tja v en

---

⁵ Če naredimo še korak naprej v našem diskurzu, lahko mirno in brez tveganja zapišemo oceno, "da prosta Indo pacifiška regija vseeno le ne bo tako svobodna, kot to prikazujejo ZDA, kajti sodelujoče države, če se ne bodo ravnale v skladu z ameriškim izhodišči in prispevale pričakovanih vložkov, te svobode ne bodo deležne" (op. avtorja).

dan, ampak postajajo čedalje opaznejši sestavni del strateških pogledov nove administracije na skupne globalne varnostne projekte.

Tako zastavljen strateški pristop je primarno namenjen tudi ustvarjanju pogojev za sklepanje novih partnerskih povezav, kar se jasno kaže v poimenovanju velike Indo pacifiške regije, kjer beseda "Indo" nakazuje, da ameriški predsednik indijsko ameriške odnose postavlja na novo in višjo raven. Seveda pa Trump ne pozablja na ostale partnerice, kot so Singapur, Vietnam, Filipini, Tajska, Indonezija in Malezija, vendar mu Indija, kot proti utež Kitajski, vseeno služi za primerno ozadje pri krepitvi ameriških regionalnih pozicij. Brez sprememb pa v novi strategiji ostaja ameriško sodelovanje z Avstralijo, saj slednja še naprej ostaja steber ameriške strategije na južni zemeljski polobli.

Morda najbolj pomembna novost v zunanjepolitičnih strateških usmeritvah Trumpove azijske politike je tudi odločna usmeritev v oblikovanje velikega in enotnega strateškega gravitacijskega centra⁶, v katerem dominirajo ZDA. To pomeni, da Trump, ki je v nasprotju s svojimi predhodniki naklonjen večjemu tveganju, regionalnih problemov ne selekcionira in jih ne razvršča po njihovi virtualni pomembnosti, ampak regionalne razmere obravnava kot širšo, vendar enotno celoto, ki jo morajo ZDA, v sodelovanju s svojimi zaveznicami v posameznih njenih delih, obvladovati in jo usmerjati v svojo korist. To se najlepše kaže prav v odnosu do Severne Koreje, kjer je, s primerno retoriko in maksimalnimi diplomatskimi (in ne vojaškimi) pritiski, uspel znižati prag⁷ za ponovno severnokorejsko približevanje minimalnim pričakovanjem njenih sosed in svetovne skupnosti kot celote.

---

⁶ Ta center zajema skupaj z Indo pacifiškim območjem tudi območja Bližnjega, Srednjega in Daljnega Vzhoda, kar je novost v ameriški regionalni politiki (op. avtorja).

⁷ Pri čemer pa se ni odrekel zahteve po brez jedrskem Korejskem polotoku (op. avtorja).

Tako formuliran strateški gravitacijski center Trumpu tudi omogoča, da se sodelovanje s Kitajsko, ki ne skriva pretenzij postati dominantni faktor v azijskem in posredno tudi globalnem okvirju, odvija v skladu z ameriškimi interesi, saj je Kitajska njihov največji trgovinski partner in se ameriški predsednik tem trgovinskim vezem ne namerava odpovedati. Seveda pa je pripravljen ameriško sodelovanje s to državo izboljševati na način, da se bo ameriški izvoz povečeval⁸. Razumljivo pa je, da ob tem Bela hiša skrbno spremljala dogajanje, še posebej kitajska pričakovanja in napore, da okrepi svojo vlogo v Aziji in širše, saj se ZDA v nobenem trenutku ne nameravajo odpovedati pridobljenim prednostim v permanentnem boju za prevlado na regionalnem azijskem in svetovnem prizorišču.

Kljub številnim, včasih tudi skeptičnim pogledom svetovne javnosti na ameriški strateški pristop pri obravnavanju zunanjih odnosov, ki smo jim bili priče po Trumpovem vstopu v Belo hišo, opazamo, da so ameriški strateški pogledi na Indo pacifiško regijo doživeli spremembe le v nekaterih poudarkih, medtem ko je srž ostala nespremenjena. ZDA namreč tudi pod sedanjim predsednikom nadaljujejo svojo preizkušeno politiko varovanja in ohranjanja ameriške moči in vključevanja v tiste skupne projekte, ki bodo pomagali obvarovati ameriške strateške interese na celotnem in zelo dinamičnem področju Indo pacifiške regije. Zato lahko v času Trumpovega predsedovanja z veliko verjetnostjo pričakujemo številne nove bilateralne trgovinske povezave ZDA z državami tega področja, saj se je sedanja ameriška uradna politika odrekla multilateralnim povezavam, vendar jih mora zaradi svojih gospodarskih interesov čim hitreje nadomestiti.

---

⁸ Ameriški deficit pri trgovinski menjavi in storitvah je leta 2016 znašal 309,6 milijard USD (op. avtorja).

Strategija sledi predvolilnim obljubam in Trumpovemu sloganu "America First".

Ob spremljanju in analiziranju zunanjepolitičnih potez novega ameriškega predsednika moramo, če jih želimo razumeti, najprej odmisлити tisti del, ki je namenjen domači, ameriški javnosti, kjer se Trump ubada z rekordno nizko stopnjo javne podpore in srditim prerekanjem z washingtonsko zakonodajno vejo oblasti v zvezi s preiskavo o ruskem vpletanju v zadnje ameriške predsedniške volitve. Ko uspemo izvesti miselni odmik od vsega spremljevalnega pompa in uradnega protokola Trumpovih nastopov, ki sta vselej primarno namenjena njegovim volivcem, se nam dovolj razločno razkrijejo obrisi zunanjepolitične strategije, ki jo bo v odnosih z omenjeno regijo uporabljala Bela hiša.

S takim pristopom lahko, hoteli to ali ne, v nasprotju s splošno veljavnimi javnim mnenjem presenečeni ugotovimo, da v njegovi zunanjepolitični strategiji le ne vladajo tako kaotične razmere, kot to želijo prikazati nekateri njegovi politični nasprotniki. Iz njegovih javnih nastopov⁹ se namreč lahko izluščijo trije vsebinski sklopi, ki so: 1/ krepitev ameriških naporov pri preprečevanju Sev. Koreji, da bi postala nova regionalna jedrska sila, ki bi ogrožala regijo in nekatere dele mednarodnega prizorišča; 2/ vzpostavitev temeljev za ameriško bilateralno sodelovanje z državami regije, s katerim se bo ameriški trgovinski deficit s njimi zmanjševal in, 3/ predstavitev nove ameriške geostrateške politike, ki bo oblikovala "Svobodno Indo pacifiško regijo".

Medtem ko lahko pri prvi točki nove ameriške strategije, ki zadeva Severno Korejo, že opazamo določene spremembe in, če smo zelo natančni, tudi nekaj nians popuščanja napetosti na

---

⁹ Dejansko so sami ti merilo za razumevanje njegove strateške vizije mednarodnih odnosov in vloge ZDA v mednarodnem okolju (op. avtorja).

Korejskem polotoku¹⁰, pa čaka ZDA veliko potrpežljivega dela in naporov pri uveljavljanju vsebine druge točke njihove strategije, ki načrtuje spreminjanje zanjo neugodnih rezultatov trgovinske menjave v njihovo korist. Ameriški predsednik namreč namerava samo s tistimi državami v regiji, ki bodo spoštovale principe pravičnega in na podlagah recipročnosti temelječega trgovanja, sklepati bilateralne sporazume, ki bodo obvezno vsebovali tudi principe, katere postavlja kot temelj mednarodnega gospodarskega sodelovanja Svetovna trgovinska organizacija (WTO), ko govori o zaščiti intelektualne lastnine in prostega dostopa do domačega trga. Na tak način se želijo ZDA zaščititi pred prakso dumpinških cen in politike državnih podpor, ki jih uporabljajo države v regiji.

Druga točka Trumpove strategije vsebuje tudi načelo recipročnosti, kar je sicer teoretično videti kot ustrezen pristop pri dolgoročnih naporih za zmanjševanje ameriškega trgovinskega deficita z državami v regiji, vendar pa kratkoročno odmevnejših izboljšav v bilanci ameriške menjave blaga in storitev s tujino ta zahteva sama po sebi ne zagotavlja. Že sami postopki sklepanja novih bilateralnih trgovinskih sporazumov zahtevajo čas in premislek, da dosežejo fazo usklajenega in za obe strani sprejemljivega končnega besedila. Zato ne preseneča, da ZDA iščejo bližnjico in skušajo zanje neugodno stanje v zunanjetrgovinski bilanci menjave blaga in storitev s tujino popraviti s ponujanjem ugodnih ponudb za sklepanje velikih poslov za izvoz ameriškega orožja v nekatere države regije¹¹, ker se zavedajo, da lahko le tako najhitreje zmanjšajo deficit v trgovanju z regijo.

---

¹⁰ Sestanek predstavnikov Sev. In Južne Koreje in napovedana udeležba 22 severnokorejskim športnikov na Zimskih olimpijskih igrah v Južni Koreji (op. avtorja).

¹¹ Japonska, Južna Koreja in tudi Vietnam; če k temu dodamo že sklenjeni posle v višini 110 milijard USD s Saudsko Arabijo dobimo potrditev ameriškega pristopa za zmanjševanje deficita (op. avtorja).

Zadnji vsebinski sklop v Trumpovi strategiji predstavlja "Svobodna Indo pacifiška regija", ali, kot jo je sam poimenoval, "Indo pacifiške sanje"¹². Čeprav je ta del strategije ameriškega predsednika na prvi pogled videti kot velika novost, moramo zapisati, da vsebuje elemente strategij prejšnjih ameriških administracij, katerim je Trump dodal nekaj svojih značilnosti. S tem sklopom je Trump znova potrdil ameriško zavezanost politiki prostega dostopa svetovne skupnosti do Južnega kitajskega morja, svobodnih plovnih in zračnih poti ter vseh mednarodno pravno dopustnih aktivnosti v tem delu mednarodnega prizorišča. Obenem pa je s tem Trump potrdil že dane ameriške zaveze Japonski, Južni Koreji in Filipinom ter postavil partnerski odnos z Vietnamom na nove trdnejše podlage. Tudi sodelovanje s Kitajsko pri obravnavanju globalnih vprašanj, kot so kibernetika varnost in preprečevanje širjenja jedrske oborožitve, se bo nadaljevalo na dosedanjem visokem političnem nivoju. Prav tako še naprej ostaja v Trumpovi strategiji tudi ameriška zavezanost podpori Japonski za mesto stalne članice VS ZN.

Skriti podtoni in nedorečenost pri vprašanjih regionalne varnosti.

Novosti v Trumpovem pristopu regiji pa se skrivajo v njegovi retoriki, kjer je veliko poudarka na suverenosti, nacionalnih interesih, pravni državi in visokih standardih vladavine prava. Njegovo zavzemanje za močne, napredne in razvijajoče se neodvisne države, ki stremijo k miru in svobodnemu trgovanju z drugimi državami v Indo pacifiški regiji, predstavlja neizrečeno ameriško zavezo podpori neodvisnosti vsake države, če bi jo naraščajoči kitajski regionalni gravitacijski center skušal posrkati v svoje območje. Seveda pa je to tudi tih, a zelo zgovoren signal Kitajski, da se ZDA ne odpoveduje svoji regionalni vlogi.

---

¹² "Indo Pacific dream" (op. avtorja).

V predstavljeni Trumpovi strategiji opazno izstopa njegov koncept podpore politiki "visokih standardov, oziroma najbolj kvalitetnih programov", ki jih bodo sponzorirale ZDA. Razumljivo je, da je to, brez dvoma, namensko poudarjeno nasprotje nižjih kitajskih standardov pri kitajskih poskusih prodora v regijo in njene želje po obvladovanju tamkajšnjih regionalnih razmer in razmerij. To je ameriški predsednik tudi zelo razločno pojasnil na Japonskem z besedami, ko je dejal, "da njegova država podpira najvišje standarde pravne države in najbolj kvalitetno ameriško-japonsko investicijsko alternativo pri izvajanju regionalnih infrastrukturnih projektov, pri čemer državi sodelovanje gradita na postulatih Svetovne banke (WB) in Azijske razvojne banke (ADB)¹³, ker samo ti zagotavljajo zaščito dela, intelektualne lastnine ter tujega vlaganja".

Trumpova ameriška azijsko pacifiška strategija, ki je s svojo predstavitvijo precej zamujala, je za enkrat videti presenetljivo dobro artikulirana in odzivi držav v regiji so pozitivni, ker je, vsaj začasno, Trumpova administracija odstranila negotovost v regionalnih prestolnicah o morebitnih ameriških odstopanjih v njihovih pogledih na regijo. Toda šele odzivi glavnega regionalnega akterja, ki regionalno sodelovanje vidi v luči svojih interesov, pa bodo pokazali, v katero smer in kako uspešno bo potekalo ameriško oblikovanje novega gravitacijskega centra, ki naj bi po geostrateških predvidevanjih Washingtona obsegal velikansko azijsko in pacifiško področje.

Čas pa bo odgovoril tudi na vprašanje o uporabnosti predstavljene strategije in njenem vplivu na celokupne globalne varnostne razmere, pri čemer ostajajo v mednarodni skupnosti, kot najbolj pomembno vprašanje sedanjega mednarodnega političnega trenutka, odzivi Kitajske, ki jih za enkrat še ni zaslediti¹⁴. Ne moremo pa ob tem prezreti povečane aktivnosti kitajske vojske, ki se

---

¹³ WB (World Bank) in ADB (Asian Development Bank) (op. avtorja).

¹⁴ Če bi strategija spodletela, bi morebitne napetosti v regiji, kjer prebiva več kot 3 milijarde človeštva, imele katastrofalne posledice (op. avtorja).

odvijajo v Vzhodnem in Južnem kitajskem morju, v Indijskem oceanu in na Pacifiku, kar daje slutiti kitajsko odločenost, da se ne bo odrekla strateški tekmovalnosti za prevlado v omenjenih področjih regije. Ker nam predstavljena strategija odgovora na ta vprašanja ne ponuja, ostaja Trumpova strategija, kljub nekaterim spodbudnim korakom v njenih drugih delih, varnostno še vedno precej nedorečena. To nedorečenost tudi potrjuje simptomatično dejstvo, da ameriški obrambni sekretar James Mattis, ki je že obiskal večino svojih kolegov v državah regije, obiska v Pekingu še ni opravil, kar pomeni, da v tem delu strategije Trumpova administracija za pereča vprašanja regionalne varnosti še ni našla ustreznih rešitev.